

MATI IN GOSPODINJA

LETO 1929 - STEVILKA 3.

Dušno in telesno delo gospodine.

Gospodinjsko delo je tako mnogovrstno, tako različno in razcepljeno, da je velika umetnost obdržati ravnotežje in razdeliti delo ter zmagati vse naloge, ki so naložene kupoma v gospodinjskih opravilih. Tožbe: vse bom pustila, naveličala sem se večnega napore, ki ga nalaga dom, hiša in družina, prav dostikrat slišimo iz ust preobložene žene-matere in gospodinje. Katera vse to zmaga in pri tem ohrani sebe in ne izgubi svojcev, ta lahko lahko reče, da je gospodarica življenja.

Da doseže to gospodstvo, je potrebno, da pridobi celo znanje, ki ga zahteva gospodinjski poklic.

Gospodinja je v eni besedi mati, žena, kuharica, šivilja, hišna, strežnica, vrtnarica, perica in še več. Vsem tem opravkom se mora prilagoditi in znati mora tako spreminjati delo, da ni v škodo njej in njenim.

Pravkar preobloženo s telesnimi deli jo kličejo dolžnosti uma in srca. Saj je ona vzgojiteljica, svetovalka in duhovna vodnica svojcev. Težke so naloge matere pri vzgoji otrok. Težka je tudi njena naloga kot žena. Možu govori njena mičnost in prikupljivost. Nikakor ni na mestu izgovor, saj imam moža, čemu mi bo sedaj mičnost in prikupljivost, pa še snažna obleka! Čemu prijetna zunanost? Žena, ki zanemarja svojo osebnost, odbija moža, da išče zabave izven doma, izven družine, po gostilnih, v slabi družini. Žena zanemarja sebe, mož zanemarja njo.

Žena gospodinja se mora izpopolnjevati, mora rasti in se naučiti spo-

štovati samo sebe. S spoštovanjem same sebe pridobi spoštovanje in svojega dela. S spoštovanjem in z zavestjo odgovornosti za svoja opravila je zvezano veselje do poklica. Z veseljem do poklica ji bo vsako delo lažje in prisiljena tlaka se bo izpremenila v vrednosti polno delo. Spoštovanje in priznanje svojcev gotovo ne izostane. Gospodinjo bi primerjala pajku, ki s tankimi finimi nitmi prepere in zveže steno. Tudi ona veže in preprega z umetnimi nitmi dom svojcev. Pri preji je previdna, da se nitka preveč in potegne ali celo pretrga. Z enim ali drugim bi se oškodovala tkanina. Dobra gospodinja prede in tke fino tkanino. Ora vpleta nebeške roče v zemsko življenje.

Dr. M. Justin:

Vpliv zime na človeško telo.

Zima, v kateri se nahajamo, ima tudi na človeški organizem gotov vpliv, na dobro in na slabo plat.

Suha mrzlotà, kjer škriplje pod nogami, kjer se čuti že v nosu, ko dihamo, kako oster je zrak, ko vidimo svoj izdihani zrak in nam sproti zamrzne na brkah in robovih pokrivala in obleke, je v splošnem zdrava, človeškemu telesu ugodna, če ne delamo napak, kakor bom pozneje pokazal.

Glavno je, da dihamo le in edino skozi nos, da se pridno gibljemo in smo zadostno napravljeni in oboroženi proti mrazu.

V mrazu in zimi se navadno zredimo, postanemo debelejši kot po leti, ko se v vročini pari delavec, kmet in

gospod, vsak na svojem mestu, ko se dela pozno v noč, se zgodaj vstaja in je malo počitka. Po zimi več počivamo, zgodaj hodimo spat, dobimo zdravo barvo.

Veseli smo zime. Prahu ni dosti ali nič. Sneg, ki je naletaval par dni, je očistil vse ozračje in prikoval vse milijarde glivic in mikrobov na tla. Kdor se nahaja večidel na prostem in je tu zaposlen, zavziva praktično čist, zdrav, svež zrak tudi sredi velenega, sredi vasi, sredi najprometnejših cest. Edini prah, ki ga udihavamo v takem času, je prah iz stanovanj in zaprtih lokalov (ki pa se vsled kurjenja in velike razlike toplote zunaj in znotraj jako hitro lahko izčistijo in zadostuje včasih že par minut za to opravilo), in pa prah iz dimnikov in mest, kjer se kuri. Prvi prah (iz stanovanj) je škodljiv, drugi iz dimnikov pa po novejših raziskovanjih sploh ni škodljiv in celo brani tuberkulozi vstop v pljuča.

Naši prebavljalni organi, naš organizem sploh v mrazu vse bolj intenzivno kemično presnavlja, vse bolj izrabí, naša zavžita hrana se bolj plodonosno nalaga v organizmu, ker telo potrebuje več kalorij, da se ubrani mraza.

Zlasti maščoba, maslo, svinjina in kolina, ki se po zimi tako uljudno med sosedi delijo, nam prija in to po vsej pravici, saj je baš to čas za take stvari.

Vesetje, ki ga imamo v zimskem športu, sanjkanju, smučih, drsanju itd. vpliva že po svojem fiziološkem bistvu kot vsako lepo veselje in dobra volja ugodno na naše zdravje. Ne smemo pa seveda tu delati napak ne grešiti s pretiravanjem in po nemarnosti ali nevednosti našega zdravja postavljati v nevarnosti.

Ali ste že zapazili, da nam tudi lasje po zimi ne izpadajo tako kot po leti? Saj lasje na glavi, kot obramba proti mrazu morajo biti na zimo bujnejši in gostejši kot po leti. Saj tudi

živali dobi na zimo gostejšo dlako, da se čuva pred mrazom.

Pozimi se lažje učimo in lažje študiramo kot v poletni vročini. Saj pa tudi pozimi naredimo več v tem oziru kot celo poletno dobo. V hudem mrazu se zdi, da tudi mikrobi in bacili ne morejo uspevati, kot je to v poletnem času. Griža, tifus, ko'era in drugih boleznih pozimi ni dosti ali sploh nič. Je gotov čas, ko zdravniki v splošnem soglašajo, da imajo malo opravila in bolnice niso napolnjene več kot v drugih letnih časih. Edino veliko padanje in dviganje temperature povzroča obolenje dihalnih organov, influenco in druge bolezni kot bomo pozneje omenili.

Tako smo naznačili nekaj vidikov v dobrem pogledu zime.

Kaj pa druga stran zime in mraza? Ta plat, ki nam lahko prinese škodo, ko si lahko zdravje pokvarimo. Oglejmo si nekaj teh glavnih točk.

Najprvo naj omenim: nestalnost temperature. 20°C , da, tudi -28°C ali več vidimo na toplomeru zjutraj na prostem, znotraj v sobi, če je nezakurjena, $+5$ do $+10^{\circ}\text{C}$, če zakurjena $+18$ do $+20^{\circ}\text{C}$ ali celo več. In iz tople sobe $+20^{\circ}\text{C}$ na mraz -20°C : ta razlika je huda in proti tej se mora človek primerno oborožiti. Obleka naj bo za tak hud mraz primerna: volnena srajca, kožuh; tudi pokrivalo naj bo drugo ko po leti. Zlasti pa obuvalo naj bo zadosti veliko in toplo (snežke!). Iz napak, ki se v tem oziru delajo, izvira prehlad dihalnih organov (bronchitis), ozebljenje nog, ušes in nosa. Če ne dihaš skozi nos, temveč z odprtimi ustmi, boš kaj hitro zaznal, da te začne boleti v grlu, dobiš, zlasti če se večkrat podajaš iz toplega na mrzlo in narobe, kaj hitro vnetje grla, angino itd. Če pa iz mrzlega prideš takoj k topli peči, pa dobiš ozeblino. Zato vedno drgni premrzli ud in mencej z njim bodisi drug ob drugega ali pa drgni z vodo ali snegom, da se ud preje ogreje in potem pojdi šele k topli pe-

ti oz. v toplo sobo. Marsikatera zmrzljina rok, nog, nosa in ušes bi se na ta način preprečila. In kako sitna stvar je to, če človek vsled te napake mora pozneje leta in leta trpeti na posledicah zmrzline na kakem udu.

In angina, bolečine v grlu, kako neprijetno in nevarno je to. Vsi udje te bolijo, imaš veliko vročino do 40°, težko požiraš, glavobol in bolečine in trganje in piskanje po ušesih, mrazi te kljub temu, da imaš vročino, spanja ni, vse to ti prinese lahko tak čas, če se ne varuješ. V posteljo moraš takoj, spotiti se moraš, ovitke moraš delati okoli vratu, spirati grlo s toplim hipermanganom, hiperoksidom, limonovo vodo itd., sploh natančno se držati navodil zdravnika, če nočeš, da ne oboliš na posledicah te angine, ki so: vnetje sklepnih udov (udnica), sklepni revmatizem, srčna napaka, vnetje ledvic in vnetje srednjega uha.

Spoštovani Domoljub!

Oprosti dopisu preproste kmetske žene in matere sedmih otrok.

Nekoč sem čitala v Domoljubu kako se po svetu razpisujejo nagrade za lepe lase, lepe noge, lepe krave itd., kako se dajejo podpore za gnojne jame, konjerejo, živinorejo, prešičerejo in drugo.

Mnogo bolj pa bi zaslužila nagrado revna krščanska mati, ki je rodila in vzgojila zdravih šest, sedem in še več otrok za povzdigo naroda.

Mati, ki je rodila sedem otrok res zasluži ime mati, ker zvesto izpolnjuje dolžnosti svojega stanu ter je zvesta Bogu in državi. Poslušajte, da ne pretiravam. Kruh imamo le o Božiču in veliki noči, vse druge dni pa se moramo zadovoljiti brez njega. Na najemanje delavcev nam niti misliti ni, ker nimamo zanje ne hrane ne plače. Z otroki zadostno obdelati polje je zopet nemogoče, ker starejši gredo v šolo, jaz sama pa naj doma za varhinjo mlajšim Ali naj jih vzamem s sabo na polje, ko me le mcltijo pri delu? Končno pa le moram na polju, v hlevu, v kuhinji in sobi

narediti vse sama, ker ubožni kmetski ženi ni niti misliti na služkinjo.

Vprašala me je nekoč gospodična učiteljica, čemu da so moji otroci tako slabo opravljeni. Odgovorila sem ji: Oprostite, gospodična, pri nas ne moremo bolje, sedem otrok imamo in naš oče nima mesečne plače, posestvo imamo zadolženo, plačevati moramo visoke obresti, davke, zavarovalnino, a za najnujnejše hišne potrebe nam manjka denarja. In gospodična mi zopet pravi: Saj to je čisto nespametno toliko otrok, enega ali dva je dovolj, pa imate lahko boljše življenje, manj trpljenja, in potem lažje ta dva lepše oblečete.

In jaz ji zopet pravim na to: Temu pa ni tako, krščanski zakonski materi deli otroke Bog in ne sama kakor da bi bili pujski v hlevu.

Na te besede se mi je gospodična zaničljivo nasmehnila in odšla.

Toraj, ako bi imela vsaka mati le enega ali dva otroka, recimo enega dečka in eno deklico, bo deček kot sin edinec oproščen vojaščine, deklica bo pa učiteljica. Vprašanje je le, če bo le še imela koga poučevati, ker sedaj po novi poganski modi imajo žal tudi že nekatere kmetske žene samo po par otrok, veliko pa jih je tudi, ki jih sploh ne marajo. Naša vas šteje nad 60 hišnih števil, pa sva samo dve materi, ki vzgajava po sedem nedoraslih otrok. Kot krščanska mati vem, da je greh in prestopanje božjih postav veliko večje prokletstvo za družino in vse večja izguba na tem in onem svetu kot pa sedem otrok, čeprav jih je treba vzgajati v revščini in trpljenju. Razvidno pa je iz tega tudi, kako neobhodno potrebna bi bila podpora revnim krščanskim materam pri vzgoji otrok.

Ko bi bilo tako lahko, bi poslala te preproste vrstice naravnost do našega kralja Aleksandra in priljubljene nam kraljice Marije. Ker pa je meni preprosti osebi to nemogoče, želim da bi bile te moje vrstice ponatisnjene v Domoljubu.

Zena iz Krškega okraja.

Pošijite naročnino!

Otroci in laž.

Ni gršega, nego je laž in ni bolj zoprnega človeka, nego je lažnivec. Razumna mati, ki to dobro ve, bo na to pazila pri svojih otrokih že od prvih let.

Nekateri otroci se zlažejo tako, da se laž lahko otiplje, drugi pretiravajo v vsem, kar pripovedujejo, ne zato, da bi vprav lagali, ampak zato, ker imajo bujno fantazijo, s katero vidijo vse povečano, vse drugače, nego je res. Mnogo je pa takih otrok, ki se lažejo ali vržejo celo krivdo na druge, da uidejo kazni. V vseh teh primerih mora mati nastopiti, seveda mora vsakega navedenih lažnivcev prijeti drugače. Onemu, ki se zlaže tako, da se laž lahko otiplje, naj razloži, da je to, kar je povedal, nemogoče, naj mu dokaže na lep in čistočen način, kako je prav za prav smešno, kar trdi.

Tako se n. pr. fantek baha, ko pride iz šole domov, da so ga napadli trije ali celo štirje sošolci, pa da je on vse pomečal na tla. Mati mora v takem slučaju razložiti nekako takole: Glej, ti si toliko star, tako in tako velik in tako močan; dva sošolca sta morda res šibkejša nego si ti, zato sta pa druga dva prav tako močna, kakor si ti ali še močnejša. Zdaj pa pomisli, ali je to mogoče, kar si povedal. Navadno bo otrok uvidel in molčal. Ali bo otrok dejal, ko vidi mater, da lupi ogromno repo, da je Francek ali Jožek imel v šoli jabolko, ki je bilo še debelejšje nego ona repa. Tu naj mu mati razloži, da pri nas ni takih jabolk in da se mu je najbrže samo zdelo, da je bilo jabolko tako debelo.

Znano je, da je otrokom vse bolj všeč in da je vse boljše, kar dobe drugod, pri sorodnikih, sosedih ali kje drugje. Ves navdušen pride otrok domov, pokaže materi z rokama kakoga pol metra na široko, češ: dobil je pri sosedu ali pri teti tak velik kos kruha, pa gor — zopet pokaže s prsti nekaj centimetrov na višino — namazano z mezgo. Mati, kateri so raz-

mere sosedine ali tetine dobro znae, naj otroka napelje, tako da bo sam uvidel, kako je pretiraval, da bo koncem koncev priznal, da je bilo toliko kruha, kakor ga odreže navadno mati doma in mezge je bilo na kruhu le tanka plast.

Oni otroci, ki se zlažejo, ker se boje kazni, priznajo najlažje, če se jim reče, da se jim ne bo ni zgodilo, samo če povedo resnico. Otrok navadno povese glavo in molči, s tem je pa tudi priznal, da se je zlagal. — Ko so bili moji otroci še prav majhni — tudi v prvih razredih v šoli sem uporabljala ta način — če sem sumila, da se je kdo zlagal, sem dejala: »Poglej me dobro v oči; v tvojih očeh bom čitala, če si se zlagal. Ko sem vprla pogled v otrokove oči in jih je ta povesti in zardel, sem takoj vedela, da je lagal. Če je govoril resnico, je oči močno odprl ter vzdržal moj strogi pogled.

Ako se laž prezre pri malih otrokih, ali se jim še smeje, ko pretiravajo in govore neresnico, tedaj se ta grda napaka v otroku tako zelo vkorenini, da se je ne znebi več vse svoje življenje. Takim ljudem se ne verjame, niti če govore resnico, ker so znani po svojih lažeh.

Kuh'n'a.

Zdrobovi rezanci. Stresi na desko eno žlico moke, četrt litra pšeničnega zdroba, eno jajce in 4 dkg masti. Iz vsega tega napravi testo, ga zvaljaj prst na debelo in izreži iz tega testa dva prsta široke in en prst dolge rezance. Rezance stresi v kozo, v kateri si zavrela tričetrt litra mleka, kateremu si pridečala žličico sladkorja in prav malo soli. Premešaj in kuhaj 10 minut. Nato postavi za nekaj minut v pečico, da se nekoliko zarumene. Pečeno naloži z žlico na krožnik in postavi z zavrelim mlekom ali jabolčno čežano na mizo.

Sirove ali mohantove rezine. Zmešaj en krožnik sira iz kislega mleka, dve žlici smetane, nekoliko soli in

kumne ter namaži s tem sirom kruh. To je za mlade in stare, za bolne in zdrave zelo redilna jed. Dober je vsak kruh črn ali bel, star ali svež.

Shajani krompirjevi flancati (drobljanci). Stresi $\frac{1}{2}$ kg moke, napravi v sredi jamico in nastrgaj vanjo 2 srednje debela krompirja (najboljše od prejšnjega dne), prideni še 1 jajce, 1 žlico sladkorja, nekoliko soli, za jajčno velikost (4 dkg) surovega masla ali masti, $1\frac{1}{2}$ do 2 dkg drožja, ki si ga razmočila v 2 žlicah toplega mleka in nazadnje še $\frac{1}{4}$ litra toplega mleka. Iz vsega tega napravi testo, ga položi na desko z moko potreseno in ga pokrij z večjo skledo, ki si jo poprej dobro segrela. Ko je testo pol ure počivalo ga razvaljaj za noževno lrbtišče na debelo v krpo. Iz te krpe nareži s kolesom za dlan dolge in 4 prste široke krpice, ki jim zareži podolgoma po sredi 3 zarez, toda da ne segajo do konca. Naloži jih na desko, ki je pogrnjena s prtičem in potresena z moko ter naj shajajo 1 uro. Medtem razbeli v kozi za 2 prsta visoko masti in pokladaj vanjo krpe tako, da je tista stran v masti, ki je bila pri shajanju na vrhu. Kozo z eno roko nekoliko stresa, da se drobljanci vzdignejo. Ko so na eni strani rumeni, jih obrni, da se še po drugi zarumene. Potresi s sladkorjem in postavi gorke ali mrzle na mizo. (Ti drobljanci porabijo prav malo masti.)

Marija Remec.

Zgodovina vezenja.

(Dalje.)

Pri Rimljanih, kakor so bili tudi prvotno preprosti, se je kmalu vdomačilo vezenje. Senatorjem nista več zadoščali dve pisani progji na beli togi; imeti so jih hoteli sedem. Cezar ni bil več zadovoljen s svojo škrlatno togo; okrasiti so mu jo morali z iragoceno vezenino in z dragimi kamni. In material za to je bil v tistem času mnogo dragocenejši kot danes; kajti

funt svile je bil v tistem času vreden prav toliko kakor funt zlata.

Svila, kakor znano, ima svojo domovino na Kitajskem, kjer so jo poznali že 2800 let pred Kr. Zaradi lepote, krasnega bleska in prijetne mehko-te so jo imenovali »nebeška nit« in so je tudi povsod želeli. Kitajska je imela dolga stoletja glavni izvoz svile.

Bogati Rimljani v času cesarjev so po sužnjih dali uvesti v namizne prte vse jedi, ki so prišle na mizo pri razkošnih pojedinah. Nasprotno s temi pa so živeli prvi kristjani v čudoviti skromnosti, preprostosti, lahko rečemo bedi. V katakombah komaj tu in tam zasledimo na stenskih slikah kako vezenino ali preprogo. Ko pa je krščanstvo postalo državna religija, se je tudi to izpremenilo. Sv. Helena že si je zaradi prelepih vezenin pridobila slavno ime; vse te prekrasne umetnosti pa je rabila izključno za cerkvene namene.

Ko je Konstantinopol postal glavno mesto rimskega cesarstva, je postal tudi središče umetnosti in kulture sploh. Pod vladjo cesarja Justinijana so prinesli menihi iz Kitajskega v votlih palicah gosenice sviloprejke; s tem se je odprl tudi zahodu nov način za pridobitev materiala za vezenje. Cesarska tovarna ni mogla zadovoljiti vsem naročilom in gizlavost zlasti žensk se je razvila do skrajnosti. Tedanji senatorji so se bahali s 600 slikami na svojih plaščih.

Toda vezenje v teh časih ni več krasilo samo posvetnih oblačil. Duhovniki so pričeli krasiti z vezeninami tudi cerkvena oblačila; v tem času je nastal cerkveni ornat. Tudi oltarji so na isti način krasili. Vendar se je močno, težko in gosto vezenje izkazalo primernejše za zastore in preproge kot pa za obleko.

Iz Bizanca (Konstantinopla) se je razširila vzhodna kultura preko celotnega zahoda. Velika trgovska podjetja so poplavalila tudi najoddaljenejše kraje na zapadu z vzhodnimi preprogami in

vezeninami in bizantinske vezanine so bile povsod zelo priljubljene. Pa-peži so obdarovali mnoge cerkve z bi-zantinskimi preprogami in oltarnimi prti.

Četudi so z vzhoda prišle že po-vsem izdelane vezanine, se je tudi za-pad poizkusil v samostojnem delu. Bizantinski tkalci in vezilci, ki so pri-bežali v Italijo, so vpeljali to delo po samostanih. Ti od sveta povsem od-daljeni kraji so bili za to umetnost kakor nalašč. Benediktinski samostani so bili prava torišča tega dela. Pojm in ime »ženska ročna dela«, kamor vezenje danes spada, takrat še ni bilo znano; tudi možje so tedaj kaj spretno znali rabiti šivanko. Tako je opat sa-mostana St. Gal v Švici več let vezel rdeča mašna oblačila, ki jim je vdela l svetopisemske slike. Za to pa je po-rabil toliko svile, škrlata, zlata in dra-gih kamenov, da so se sodobniki ču-dili, kako more vse to kupiti. Seveda so tudi kmalu ženski samostani pre-zveli to delo.

V tistih časih pa so poznali še sa-mo malo vbodov za vezenje: peresni vbod, stebelni vbod, ploščni vbod, apli-kacija, to je bilo skoro vse. Vezli so na debelo blago in uporabljali prav mnogo tudi volno, ker je bila svila predraga. Vzorcji tega časa so zelo preprosti in okorni. Motivi za vezenje so največ svetopisemski dogodki. Fi-gure so trde in nelepe; roke so največ razprostrte ali dvignjene k prisegi. Mnogo boljši so ornamenti.

Podoletanje nogavic.

Nogavica, pa naj bo ženska ali moška, se prav hitro strga na peti in na prstih. Majhne luknjice zamašimo v obliki prepreženega šivanja, velike moramo pa podplesti. Podpleta se na več načinov. Če je celo stopalo s peto vred tako raztrgano, da ga ni več mogoče mašiti, moramo pod peto razdreti okrog in okrog. Potem nabrati zanjke, in plesti peto in stopalo, kakor je opi-sano v eni izmed prejšnjih Gospodinj in sicer pri pletenju nogavice.

Včasih je strgana le peta in nad-petje. V tem slučaju razderemo le ti-sto polovico pod peto. Potem spletemo peto in jo vsijemo, tako kot bi bila vpletena. Nadprstne razdenemo tam, koder ni raztrgano. Potem pletemo do konca. Ker se pa nogavice veliko hi-treje strgajo na spodnjem delu stopala kot na zgornjem, zato lahko na-pletemo le spodnji del. Za to delo razderemo tudi le polovico nogavice, pod peto. Ko je peta izgotovljena, na-beremo ob peti verižne petlje in ple-temo dalje menjaje desno in levo in po peti snemamo na obeh koncih ple-tilk z razdaljo dvakrat na okrog tako dolgo, da je na obeh pletilkah toliko zanjka, kot jih je bilo pod peto, ko smo jih nabrali. Pletemo dalje do snemanja nadprstja. Ta del prišijemo k zgor-njemu delu stopala. Če je tudi nad-prstje raztrgano, razderemo pod njim in strnemo oba dela, tako da nabe-remo zanjke na zgornjem delu stopala. Potem pletemo in snemamo do konca.

Nogavice domačega dela je kaj lahko podplesti. Tudi na stroj delane se dajo lahko obnoviti. Težje pa je s kupljenimi tankimi nogavicami. Po tu-di to se da napraviti in sicer takole: Vdeni v tanko šivanko svilnato nit, ki je dvakrat tako dolga kot je nogavica široka. Da se nit ne raztrga, vzemi dvojnato svilo. Tudi sukanec bi bil do-ber, a ta izpremeni pri pranju barvo, zato je boljša svila. S šivanko natakni vsako petljo na nit. Ko si končala in nabrala vse petlje na svilo, potegni le toliko petelj s svilo vred na ple-tilko, kolikor jih rabiš. Zato treba prešteti in preračunati, koliko jih bo treba izpustiti. Nastale male luknjice se prav podajo na nogavici. Lahko jih pa tudi zašijesh tako, da se luknjice ne bodo poznale.

Pišite,
da se Vam pošilja
„Slovenec“
osem dni na ogled!

Naslov: Jugoslovanska tiskarna.

Za naše male

Mirko Kunčič:

Vožnja na sneh.

Dva škrateca, dva bratca vesela,
se vozita na saneh,
na vse strani pokata z bičem
in ves razigran je njun smeh.

Ujela sta zaica v goščavi,
unregla ga kruta v sani.
»Hej, teci, konjič dolgouhi!
Na vso moč se nama mudi.

Če dedek vihar nas zaloti,
potem bo hudo, bo strašno:
še s hlačk naju strese hudobnež...
Brž zdirjaj, konjič, pod goro!»

In zajček, sirotek preplašen,
drvi, da ga vse že boli.
To vidi vihar. Izza gore
prituli, v sneg škrateca zvali...

Zdaj škrateca sta revčka: sta v jarek
pos'abila se na glavo.
A zajček vesel in svoboden
odskače pod belo goro...

Po svetu okrog.

(Dalje.)

Pod cerkvijo.

Neke nedelje dopoldan
se Muri od bojazni gnan
je k Pazi ju na dom podal.
K gozdarju namreč se je bal, —
zakaj ukradel bil je kračo,
okusil tudi že gorjačo...

Preiskal Muri vsak vogal
je in tovariša iskal.
Zaman, — pri deci tam ga ni,
kjer ponavadi ga dobi.
Pri cerkvi pod stopnicami
ga ni, kjer sicer rad leži.
A končno, kjer se pot zavije
in bezgov grm zavetje krije
iztegnjen Pazi tam leži.
Koj Muri vpraša: »Kaj pa ti?«

Nevoljen ves mu Pazi pravi:
»Joj, to ti tepež bil je davi —
res, huje je čim dalje bolj:
bogme, zares, — zdaj je dovolj...
No, z mlinarjevim psom sem včeraj
pač šel v dolino kakor zmeraj
in ko domov se vrnem davi,
to gospodar se nad me spravi —
in z bičem me pretepe kruto.
Glej, to... tu vse s krvjo podpluto...
Zares, to pasje je življenje!
Iz dneva v dan samo trpljenje,
vsak dan je večje in ne mine.
Mladost vsa v kotu tem ti gine!
Gladu obilo, — manj jedače,
in še se vedno boj gorjače!

Mar svet ni velik in prostran,
bogati, vabeč in pa krasan?
Kako se jutro, glej, blesti,
kako dolina se smeji,
kako mameče so daljave,
kak daljne sinje so višave!
Kaj v daljo ne bi se podal?

Mar večno boš doma tičal?
 Le na lisice bi prežal,
 In da za boljši vsak grižljaj
 bi tresel se pred šibo, kaj?
 Hej, raje križem svet potujem,
 dežele, mesta obiskujem!
 Hej! V izobilju tam vsega
 dobí: veselja, uživanja!
 Pečenke sočne in slaščice,
 slanina, mastne klobasice...
 Povsod te radi sprejmejo,
 veseli te pozdravljajo!
 Prijateljev imam celo,
 ki šli mi bodo na roko.
 In ves ta paradiš krasot
 je komaj — ure tri odtod!...«

(Dalje.)

Stric Dolje:

Janko piše nalogo.

Janko je še mlad deček, tako rekoč učenec II. razreda. Ko je padel prvi sneg, je dal učitelj v šoli domačo nalogo o tem predmetu. Janko je moder dečko in je nalogo lepo napisal.

Tako-le je pisal Janko:

Prvi sneg.

Vsi se veselimo prvega snega, ker nam mora takrat oče kupiti sanke. Potem spadajo sanke k hišnim potrebam, kakor je hišna potreba n. pr. mlinček za kavo, škatlja za sladkor in druge reči. Na snegu se prav lahko nekoliko prehladimo, pa še tudi tega veselimo, ker nam potem mama zelo rada skuha čaj z medom.

Prvi sneg je tudi za to koristen, ker dobimo takrat snežne čevlje. Iz snega se lahko napravijo veliki sneženi kupi z luknjami, dalje sneženi mož in drugačni predmeti. Sneg se deli na dve vrsti: beli sneg in zamazani sneg.

Kadar zapade sneg, se v šoli in tudi doma učimo, da mati priroda spi in sanja zimske sanje. Takrat tudi ptičice ne pojo, v gozdu pa skače zajec po snegu. Zajec ima zelo tečno meso in ga ljudje zelo radi jedo, kakor tudi

radi jedo pečenega koštruna, ki ima po zimi tudi zelo tečno meso.

Vsako leto pade nov sneg. Od lanskega snega nihče ne govori, tako pravi naš ata. Sneg prinese tako imenovani blagoslov in srečo tistim ljudem, ki sneg po ulicah kidajo in — proč vozijo.

Na ta način imajo od snega vsi slovenski ljudstva svoje koristi.

V naši državi še nimamo industrije snega in leda, kakor n. pr. v Švici in v drugih mrzlih deželah. Tudi za trgovino s snegom ni nobenega zanimanja. Mislim, da zato, ker ga je preveč. Vsaka takšna stvar, ki je je veliko, ni nič vredna, pravi naš ata.

Zaradi tega tudi sneg nima prave vrednosti za trgovino. Zato ga niti v inozemstvo ne izvažamo, ampak bomo vsega porabili za domačo potrebo.

To je vse, kar vemo o prvem snegu.

Janko Slivnik,
 učenec II. razreda.

iz otroških ust.

Mestni otroci. Mala Milica je prišla prvič na deželo in videla strnišče: »Mamica, mamica, tu pa rastejo makaroni...«

Katehet vpraša učenca: »Zakaj prosimo le za vsakdanji kruh, pa ne kar za cel teden ali mesec?« — Učenec nekoliko pomisli, potem se pa odreže: »Zato ne, ker bi bil prestar in presuh.«

Svetopisemsko. Oče: »Janezek, Janezek! Že zopet si raztrgal obleko!« — Janezek: »Veš, ata, igrali smo se Jude. V znak žalosti pa sem raztrgal obleko!«

Odtod solze. Sestrica: Ti se jokaš. — Bratec: »Ata je spodrsnil in padel.« — Sestrica: »Saj bi se radi tega tebi ne bilo treba jokati.« — Bratec: »Saj sem se najprej smejal...«